

Til: Hovedstyret
Fra: Arbeidsutvalget
Dato: 30. januar 2007

TARIFFOPPGJØRET 2007 - FORHANDLINGSFULLMAKT

1. Reguleringsbestemmelse for 2. avtaleår

Oppgjøret i 2007 er et mellomoppgjør hvor forhandlingene er bundet opp til følgende reguleringsbestemmelse:

”Før utløpet av 1.avtaleår skal det opptas forhandlinger mellom NHO og LO, eller det organ LO bemyndiger, om eventuelle lønnsreguleringer for 2.avtaleår. Partene er enige om at forhandlingene skal føres på grunnlag av den økonomiske situasjon på forhandlings-tidspunktet og utsiktene for 2.avtaleår, samt pris- og lønnsutviklingen i 1.avtaleår.

Endringene i tariffavtalene for 2.avtaleår tas stilling til i LOs Representantskap, eller det organ LO bemyndiger, og NHOs Hovedstyre. Hvis partene ikke blir enige, kan den organisasjon som har fremsatt krav innen 14 – fjorten – dager etter forhandlingenes avslutning, si opp de enkelte tariffavtaler med 14 – fjorten – dagers varsel (dog ikke til utløp før 1.april 2007).”

2. Nærmere om reguleringsbestemmelsen.

Alle tariffavtaler med LO som det forhandles om 1.april 2007, har likelydende reguleringsklausul. Dette dreier seg om ca 150 avtaler. I tillegg finnes tilsvarende bestemmelse i ca 50 overenskomster med arbeidstakerorganisasjoner utenfor LO.

Temaet for oppgjøret til våren er utelukkende eventuelle lønnsreguleringer for 2. avtaleår. Dersom det skal forhandles om andre forhold enn lønn, må begge parter være enige.

3. Den generelle økonomiske situasjon

Årslønnsveksten i 2004 og 2005 på henholdsvis 3,5 og 3,3 prosent for alle arbeidstakere har vært relativ moderat. Det gjelder også industrien. Likevel er den ca 0,5 % høyere enn hos våre handelspartnere. Norge er dermed fortsatt på verdenstoppen i lønnskostnader per time.

Sysselsettingsutviklingen i konkurranseutsatt virksomhet viser at disse næringene i mange år har slitt med et lønnskostnadsproblem. Mellom 1998 og 2006 har antallet arbeidstakere i industrien falt med bortimot 60 000 eller med 19 prosent, mens sysselsettingen totalt sett har økt med over 120 000 i samme tidsperiode eller med over 5 prosent. Vi ser nå en tendens til at sysselsettingsfallet i industrien er snudd til svak oppgang gjennom 2006.

Prognoser fra Statistisk Sentralbyrå og foreløpige tall for NHO- bedriftene, viser at lønnsveksten tiltar. Veksten for NHO-bedriftene kan komme nær 5 prosent, men veksten for hele økonomien sannsynligvis blir noe over 4 prosent i 2006.

Det er oljesektoren og bygg- og anlegg som leder an i lønnsveksten. Det er også betydelig sterkere lønnsvekst for funksjonærgruppene enn for arbeiderne.

Bak denne utviklingen ligger sterk vekst i fastlandsøkonomien, godt over 4 prosent i gjennomsnitt for perioden 2004-2006. Arbeidsmarkedet på slutten av 2006 har med en registrert ledighet på 2,1 prosent ikke vært strammere på 20 år, og arbeidsledigheten vil bli ytterligere redusert i 2007.

Statsbudsjettet som er vedtatt for 2007 vil ikke dempe presset i økonomien. Bruttoinvesteringene har i flere år betydd mye for veksten i Fastlandsøkonomien. Dette ser ut til å fortsette. I 2007 vil bedriftene i fastlandsøkonomien, kontinentalsokkelen og offentlig sektor øke sine investeringer med henholdsvis 7,6 prosent, 6,2 prosent og 5,0 prosent i følge prognoser fra Statistisk Sentralbyrå. På årsbasis utgjør de samlede investeringer i disse tre sektorene over 260 mrd kroner.

Siden lønnsveksten reagerer med noe etterslep på den økonomiske utvikling for øvrig, er det grunn til å frykte forsterket vekst i lønnsutviklingen i tiden framover. I den økonomiske politikken er det bare renteøkninger som kan dempe presset i økonomien på kort sikt. Men oppgang i renten styrker ofte kronen. Sterk kronekurs kan for konkurranseutsatt sektor ha mer negative konsekvenser for sysselsettingen enn økt lønnsvekst. Med utsikter både til styrket kronekurs og økt lønnsvekst er det derfor av største betydning at det sentrale oppgjøret bidrar til å begrense lønnsveksten og til å motvirke en eventuell kronestyrking.

Mulighetene for å oppnå dette burde være gode i 2007. Mens veksten i konsumprisene vil bli i underkant av 2,5 prosent i 2006, kan veksten i 2007 falle under 1 prosent som følge av fall i energi- og elektrisitetspriser. Det betyr at økningen i reallønnene vil kunne bli meget sterk, kanskje rundt 3 prosent, selv uten tillegg i det sentrale oppgjøret. Denne økningen vil komme på toppen av en samlet reallønnsvekst på nær 14 prosent i de fem årene fra 2002 til 2006.

4. Avtalefestet pensjon

I forbindelse med tariffoppgjøret 2006 ble partene bl.a. enige om følgende:

”Under henvisning til Statsministerens brev er partene inneforstått med at prosessen med å komme frem til en tilpasning av AFP-ordningen må være slutført så tidlig at arbeidstakerne innen rimelig tid kan forberede seg på et tilpasset system, slik at det er tid til lov-messige og systemmessige tilpasninger før ny folketrygd innføres i 2010. Dette tilsier at partene bør drøfte de praktiske tilpasninger i 2008.”

AFP er således ikke tema for mellomåret 2007.

Statistikk tall viser at antall 62-66- åringer viser en markert økning de kommende år. Dette medfører en kostnadsveksten for AFP- ordningen i årene 2007, 2008 og 2009 som gir grunnlag for sterk bekymring.

5. Lokale forhandlinger

De lokale forhandlingene skal også i 2007 føres i henhold til overenskomstens bestemmelser – d.v.s. de fire kriterier; bedriftens økonomi, produktivitet, konkurransevne og fremtidsutsikter. De lokale parter har et felles ansvar for at resultatet av de lokale forhandlingene bidrar til en bedring av bedriftenes konkurransevne. Med tanke på næringslivets konkurransemessige situasjon i fremtiden, er dette forholdet viktigere enn noen gang.

6. Ledere og høyere funksjonærer

Lønnsutviklingen til ledere og høyere funksjonærer, som har vist en høy lønnsvekst de siste årene, må tilpasses øvrige arbeidstakere i bedriften.

Spredning i lønnsveksten må likevel kunne aksepteres når den reflekterer at visse typer kompetanse er mer ettertraktet enn andre. Knappheten på arbeidskraft, som varierer geografisk og med bransje, gir også forskjeller i lønnsvekst. Det er tegn som tyder på at økende globalisering og en teknologisk utvikling som særlig belønner kompetanse, gir større variasjon i lønnsveksten enn tidligere. Ulikheter i resultater, vekst og omstillingsevne betyr mer enn før, særlig for topplederne.

Når det gjelder toppledere er det selskapets eiere, gjennom styret, som har ansvar for å fastsette deres godtgjørelser. Det vises i denne forbindelse bl.a. til NHOs dokument om ”Godtgjørelse til toppledere”.

7. Oppsummering

Resultatet fra alle tariffoppgjør siden 1998 viser at de samlede oppgjør er blitt vesentlig dyrere enn hos våre handelspartnere. Over tid er det imidlertid umulig for norsk næringsliv å kunne leve med betydelige høyere lønnsvekst hvert år enn det våre handelspartnere oppnår, uten at konkurranseutsatt sektor – og senere andre deler av næringslivet – vil få betydelige problemer.

Utviklingen har ledet til at Norge ligger på verdenstoppen i arbeidskraftkostnader per time. Fortsatt vekst i de relative lønnskostnadene vil derfor lede til en ytterligere nedbygging av konkurranseutsatt sektor, eller til økt utflytting fra Norge.

I denne situasjonen er det viktig at det samlede oppgjør – både det sentrale og det lokale – bidrar til å styrke norsk næringslivs konkurransevne.

Arbeidsmarkedet er strammere enn på mange tiår og faren for ytterligere tap av konkurransevne gjennom høye lønnstillegg og styrket kronkurs, er stor.

Reallønnsøkningen for arbeidstakerne har vært meget stor de siste årene og i 2007 vil det oppnås reallønnsforbedringer for de aller fleste, selv uten tillegg.

Det er derfor maktpåliggende at det under det sentrale oppgjøret mellom LO og NHO blir gitt klare signaler om behovet for å begrense lønnsveksten for å kunne bevare og utvikle eksisterende arbeidsplasser.